

החוג למקרא ולתרבות ישראל

ראש החוג למקרא ולתרבות ישראל: ד"ר אילון שמיר
שעות קבלה: יום ד 14:15 (בתיאום מראש)
מיקום: מבנה 809 (חדר 102)
eilon.shamir@beitberl.ac.il | 09-7473183

סגל החוג: ד"ר עדיאל כהן, ד"ר שגית מור, ד"ר שירלי נתן-יולזרי, ד"ר רותי פישר בת, גב' נחמית פרי, ד"ר אילון שמיר

תחומי המקרא ותרבות ישראל שייכים למורשת העשירה של עמנו. טמונים בהם אוצרות של תרבות שצמחה במשך למעלה מארבעת אלפים שנה, והפרתה את העולם כולו ברעיונות על חירות, שוויון וצדק, בצירוף בין אמונה למוסר ועוד. השאלות והדילמות הללו, שעומדות בבסיס קיומו הרוחני של האדם בכלל ושל העם היהודי בפרט – לא התיישבו. כל דור ניצב מחדש בפני שאלות כמו היחס בין חומר לחוץ, שעבוד לאלילות והאפשרות לשחרור ממנו ועוד. תוכנית הלימודים של החוג למקרא ולתרבות ישראל עוסקת בשאלות אלה, תוך בחינת הטקסטים החל מהמקרא והמשך במורשת היהודית הבתר-מקראית. זאת תוך דגש על מתן כלים ללמידה עצמאית של הסטודנטים, כלי הבנה וביקורת כלפי הטקסטים ועוד. החוג משלב בין הוראה אקדמית לדגשים פדגוגיים המאפשרים כלים להוראת התחומים הללו.

למי מיועדת התוכנית?

- לכל הפונים ללימודי הוראה או חינוך, אשר שאלות של זהות, של תרבות ושל חברה מעסיקות אותם.
- לאקדמאים המעוניינים בהסבה להוראת מקרא ו/או תרבות ישראל.
- בוגרי החוג נותנים מענה לביקוש הרב במערכת החינוך הן למורים במקצוע תנ"ך הן למורים במקצוע הלימודים החדש "תרבות יהודית ישראלית".

מטרות התוכנית

- הכשרת בוגרים שיוכלו ללמד כל אחד מן המקצועות (על פי בחירתם) מתוך אוריינות טקסטואלית, רחב יריעה ואופקים ופיתוח חשיבה ביקורתית.
- היכרות עם הספרות היהודית, מן המקרא ואילך, מתוך למידה משמעותית של דילמות ערכיות העולות ממנה וחיבור לדילמות העולות מן החיים היום (נושאים כמו צדק חברתי, מנהיגות, עבודת המידות וכו').
- בירור זהות תוך התמודדות אישית ומשמעותית עם הסוגיות הנלמדות, בבסיס לתפיסת עולמם כאנשי חינוך.
- היכרות עם זוויות ראייה מגוונות ועם מתחים פנימיים העולים מהמורשת היהודית.
- הדגשת זיקות בין התרבות היהודית עם תרבויות אחרות מן המקרא ועד ימינו.
- התנסות במיומנויות הוראה-למידה מגוונות כמו למידה בית-מדרשית; שילוב טכנולוגיות בהוראה; הוראה מקוונת והוראה היברידית.

תוכנית הלימודים

התמחות במקרא למסלולים: יסודי, על-יסודי, חינוך מיוחד, קידום נוער, חינוך בלתי פורמלי.

המתמחים במקרא ילמדו 26 ש"ש על פי מבנה הלימודים הבא:

- 11 ש"ש שיעורי חובה בסיסיים
- 2 ש"ש סמינריון במקרא
- 13 שיעור בחירה

תוכנית הלימודים תותאם אישית לכל אקדמאי בהתאם ללימודיו הקודמים. הכרה בלימודים קודמים תיעשה על פי כללי האקדמיטציה שנקבעו ע"י המל"ג ומשרד החינוך.

פירוט לימודי החוג למקרא

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה בסיסיים (11 ש"ש)				
		2		הדרכה ביבליוגרפית
		2		המקרא ועולמו א+ב
		1		מבוא לסיפור המקראי
		1		מועדי ישראל, תכנים ערכים וגלגולים
		1		טקסי החיים של התרבות היהודית
		1		דיאלוג מחדש עם המקרא
		1		התפילה – יחיד וקהילה מול אלהים
		2		דמויות מקראיות בראי המדרש
שיעורי חובה מתקדמים (2 ש"ש)				
	2			סמינריון
שיעור בחירה(13 ש"ש) - רב שנתי, ניתן ללמוד בין השנים א-ג				
		1		יהושע ושופטים+קריאה רהוטה
		1		שירה מקראית ובינה מלאכותית
		1		מעשי ראשית האנושות בראי המדרש
		1		מגילות רות ואסתר+קריאה רהוטה
		1		קריאות הגותיות בסיפורי בראשית
		1		קריאה יחפה

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
	1			שיבת ציון+ קריאה רהוטה
	1			דמות הצבר חלום נשבר
	1			הפרשנות המסורתית למקרא
	1			מציאות ודמיון בספר ישעיה
	1			ספרות המזמורים+קריאה רהוטה
	1			אישה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי
	1			האחר בספרות חז"ל
	1			פרקי אבות
	1			נשים במקרא - קריאה ספרותית ופמיניסטית במקרא
	1			סוגיות מגדריות בהלכה
	1			מעשי חכמים בספרות חז"ל
	1			מירושלים ליבנה
	1			יבנה וחכמיה
סה"כ לימודים עיוניים: 26 ש"ש				

תרבות ישראל: תוכנית הלימודים

התמחות בתרבות ישראל למסלולים: על-יסודי, חינוך מיוחד, קידום נוער, חינוך בלתי פורמלי. המתמחים בתרבות ישראל ילמדו 26 ש"ש על פי מבנה הלימודים הבא:

- 11 ש"ש שיעורי חובה בסיסיים
- 1 ש"ש סמינריון (יינתן כתוספת 1 נ"ז לשיעור בחירה שבו תכתב העבודה)
- 14 ש"ש שיעורי בחירה

תוכנית הלימודים תותאם אישית לכל אקדמאי בהתאם ללימודיו הקודמים. הכרה בלימודים קודמים תיעשה על פי כללי האקדמיטציה שנקבעו ע"י המל"ג ומשרד החינוך.

מבנה הלימודים בהתמחות תרבות ישראל – טבלת הקורסים לפי שנים ונושאים

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה בסיסיים (11 ש"ש)				
		1		מירושלים ליבנה
		1		שפינוזה פינת אחד העם - מבוא להגות יהודית במאה ה-19
		1		מועדי ישראל - תכנים ערכים וגלגולים
		1		טקסי החיים של התרבות היהודית
		1		מבוא להגות יהודית במאה ה-20
		1		דיאלוג מחדש עם המקרא
		1		לעובדה ולשומרה – קהילות ישראליות מקיימות בישראל ובחו"ל (יינתן לסרוגין)
	1			התפילה – יחיד וקהילה מול אלוהים
		1		סוגיות מגדריות בהלכה
	1			חסידות בדורות ראשונים
		1		קריאה יחפה במקרא
				שיעורי חובה מתקדמים (1 ש"ש)

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
	1			סמינריון בתרבות ישראל העבודה תכתב בקורס בחירה. לקורס זה תתווסף 1 ש"ש
שיעורי בחירה (14 ש"ש) - רב שנתי, ניתן ללמוד בין השנים א-ג				
היקף בש"ש				נושאי הלימוד
	1			דמות הצבר חלום שנשבר
	1			פרקי אבות – היכרות וטעימות מתכנית הלימודים
	1			מעשה בראשית בספרות המדרש
	1			מנהיגים ומנהיגות בספרות חז"ל
	1			מעשי חכמים בספרות חז"ל
	1			תיקון עולם בספרות חז"ל
	1			אנחנו והטבע – סדנה בעקבות תורתו של א. ז. גורדון
	1			האחר במקרא ובספרות חז"ל
	1			זהות בזמר העברי
	1			מבוא להגות יהודית בימי הביניים
	1			קריאה יחפה במקרא
	1			יבנה וחכמיה
	1			סיפורי עלילה בספרות חז"ל
	1			מבוא למיסטיקה קדומה ולקבלה
	1			היהדות המצליחה בעולם? הגות יהודית באמריקה
	1			נס ומאגיה בספרות חז"ל
	1			מגילות רות ואסתר+קריאה רהוטה
	1			קריאות הגותיות בסיפורי בראשית
	1			הפרשנות המסורתית למקרא
	1			אשה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי
26 ש"ש				סה"כ לימודים עיוניים

חטיבות במסלולים -חינוך מיוחד, קידום נוער וחינוך בלתי פורמאלי

חינוך מיוחד רב גילי – לימודי חטיבה במקרא בהיקף 15 ש"ש (ללא סמינריון):

- 8 ש"ש שיעורי חובה
- 7 ש"ש שיעורי בחירה

חינוך בלתי פורמאלי וקידום נוער – לימודי חטיבה במקרא בהיקף 13 ש"ש (ללא סמינריון):

- 8 ש"ש שיעורי חובה
- 5 ש"ש שיעורי בחירה

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה (8 ש"ש)			
	2		המקרא ועולמו א+ב
	1		מבוא לסיפור המקראי שמואל/מלכים)+ קריאה רהוטה
	1		מועדי ישראל, תכנים ערכים וגלגולים
	1		טקסי החיים של התרבות היהודית
	2		דמויות מקראיות בראי המדרש
	1		קריאה יחפה במקרא
שיעורי בחירה לדוגמה- רב שנתי, ניתן ללמוד בין השנים א-ג			
	1		לעובדה ולשומרה – קהילות ישראליות מקימות בישראל ובחו"ל
	1		אנחנו והטבע, סדנה בעקבות תורתו של א. ד. גורדון
	1		יהושע ושופטים + קריאה רהוטה
	1		מיתוסים של בריאה וימי ראשית העולם
	1		שיבת ציון+ קריאה רהוטה
	1		הפרשנות המסורתית למקרא
	1		ספרות המזמורים+ קריאה רהוטה
	1		נשים במקרא - קריאה ספרותית ופמיניסטית במקרא
	1		דמות הצבר – חלום שנשבר
	1		סוגיות מגדריות בהלכה

לימודי חטיבה בהתמחות בתרבות ישראל

חינוך מיוחד רב גילי – לימודי חטיבה בתרבות ישראל בהיקף 15 ש"ש (ללא סמינריון):

- 9 ש"ש שיעורי חובה
- 6 ש"ש שיעורי בחירה

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה (9 ש"ש)			
	1		מירושלים ליבנה
	1		יבנה וחכמיה
	1		מבוא להגות יהודית בימי הביניים
	1		מועדי ישראל - תכנים ערכים וגלגולים
	2		דמויות מקראיות בראי המדרש
	1		שפינוזה פינת אחד העם - מבוא להגות יהודית במאה ה-19
	1		טקסי החיים של התרבות היהודית
	1		מבוא להגות יהודית במאה ה-20
שיעורי בחירה לדוגמה (6 ש"ש) רב שנתי, ניתן לקחת בין השנים א-ג			
	1		סוגיות מגדריות בהלכה
	1		לעובדה ולשומרה – קהילות ישראליות מקימות בישראל ובחו"ל
	1		אנחנו והטבע – סדנה בעקבות תורתו של א. ד. גורדון
	1		מנהיגים ומנהיגות בספרות חז"ל
	1		תיקון עולם בספרות חז"ל
	1		קריאה יחפה במקרא
	1		זהות בזמר הישראלי
	1		דמות הצבר חלום שנשבר
	1		חסידות בדורות האחרונים

חינוך בלתי פורמאלי וקידום נוער – לימודי חטיבה בתרבות ישראל בהיקף 13 ש"ש
(ללא סמינריון):

- 8 ש"ש שיעורי חובה
- 5 ש"ש שיעורי בחירה

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה (8 ש"ש)			
	1		מירושלים ליבנה
	1		יבנה וחכמיה
	1		מבוא להגות יהודית בימי הביניים
	1		מועדי ישראל - תכנים ערכים וגלגולים
	2		דמויות מקראיות בראי המדרש
	1		מבוא להגות יהודית במאה ה 19
	1		טקסי החיים של התרבות היהודית
שיעורי בחירה לדוגמה (5 ש"ש) רב שנתי, ניתן לקחת בין השנים א-ג			
	1		פרקי אבות
	1		אישה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי
	1		סוגיות מגדריות בהלכה
	1		מנהיגים ומנהיגות בספרות חז"ל
	1		תיקון עולם בספרות חז"ל
	1		קריאה יחפה במקרא
	1		על הראש על הלב ומה שביניהם
	1		זהות בזמר הישראלי
	1		דמות הצבר חלום שנשבר